

Konec novega veka in zgodovina BITI

Metafizični dogodek dovršitve novega veka je opolnomočenje »komunizma« v zgodovinski ustroj dobe dovršene brez-smiselnosti [Sinnlosigkeit]. Če sledimo pojmu smisla, ki smo ga mislili v *Biti in času*, meni ta beseda področje zasnutka zasnavljanja biti v njeno resnico. In »resnica« pomeni razkrivajoče

¹ Prevedeno iz: Martin Heidegger, *Die Geschichte des Seyns. Skupna izdaja*, III. del: *Neobjavljeni spisi – predavanja – mišljeno*, 69. zvezek, 36.–73. §, str. 37–90. Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1998. Izdajatelj Peter Trawny opozarja, da se je rokopis spisa *Zgodovina BITI*, napisan v letih 1938/40, ohranil v dveh delih: *Geschichte des Seyns I*, (288 na robu oštevilčenih listov formata A 5) in *Geschichte des Seyns II, Fortsetzung* (95 listov istega formata). V rokopisu posamezni zapisi niso oštevilčeni, poglavja nimajo posebnih mednaslovov. V tem naš prevod sledi originalu, ne pa besedilu, kakor je objavljeno v *Skupni izdaji*. Ohranil se je tudi prepis obeh delov besedila, ki ga je spisal Heideggrov brat Fritz. Kasneje je Heidegger v svoj rokopis (R) in v bratov prepis (P) dopisal pripombe, na kar opozarjamo z opombami, ki so označene malimi tiskanimi črkami. Sicer besedilo *Zgodovina BITI* (1938/1940), na kar napotujemo tudi v opombah, ki jih označujejo arabske številke, spada v širši kontekst besedil tega časa: *Prevladanje metafizike* (Überwindung der Metaphysik (1938/1939)), *Prispevki k filozofiji (O dogodju)* [Beiträge zur Philosophie (vom Ereignis)], *Premislek* [Besinnung (1938/1939)]. Prim. tudi besedilo *Konec novega veka v zgodovini BITI* [Das Ende der Neuzeit in der Geschichte des Seyns, ki ga moramo razumeti kot samostojno razdelavo problematike iste knjige, prim. še zlasti opombo glede Heideggrovega razumevanja besede »komunizem«, 69. zv. *Skupne izdaje*, str. 201–214, 228.

sproščanje biti v ujasnjenost njenega bistvovanja. Brez-smiselje zato meni brez-resničnost: izostajanje jasnine biti.²

Takoj ko se to zgodi in je »bit« imenovana tako kot sicer, prevzame vlogo brez-vprašajnske, najobčeješe besede za najobčeješe in najpraznejše, ki je potisnjeno na nenazorno, skrajno mejo predstavljivega. Bit bivajočega je v čisto vsakem človekovem zadržanju, rekanju in molčanju sicer stalno menjena, vendar se je odpovedala jasnini in določitvi sebe same. Ta brez-smiselnost se dovrši s tem, da samo izostajanje resnice biti potone v nespoznavnost, takoj ko bit zapusti bivajoče, ki je imenovano iz biti in po biti. Bivajoče je v tem, kar je in kakor je in da tako venomer je, prepuščeno načrtujočemu preračunavanju in usmerjajočemu mojstrenju človeka, človek pa pri tem želi ohraniti sebe kot poganjalca napravljivega bivajočega. (»Kultura« in »tehnika« novoveško-metafizično, vendar je taka človeškost že bistvena posledica ne-resničnosti BITI.³) *Pozaba biti* bivajočega ima za posledico, da si človek uredi zagotavljanje svojega bistva v prehodni napravljivosti bivajočega. BIT zapusti bivajoče, kolikor se vsakokratno bivajoče ponuja v svoji napravljivosti in človeškemu narejanju [Menschenmache] da merodajno prednost, pri čemer človek ne premišlja napravljivosti bivajočega v njegovem bistvu in v utemeljevanju njegovega bistva, to pa spet na ta način, da ostaja bivajoče pripuščeno v resda nepoznano in breztemeljno jasnino biti kot naredljivosti vsega. V zapuščenosti zapuščeno od tega, kar zapušča, ni odrezano, ampak mu je dodeljeno ravno tako, da se nanj še stalno »zanaša«, in to celo takrat, kot to zapuščeno pozabi tako to zapuščajoče kot tudi lastno zapuščenost. V zapuščenosti [od] BITI BIT odpušča bivajoče, ker v nevideni luči napravljivosti bivajočega vedno velja le bivajoče, »bit« je ponižana zgolj v prazen zvok.

Vendar gre za videž, ki ga nujno poraja pozaba biti. Tudi v zapuščenosti biti bivajočega še bistvuje BIT.⁴ Kajti ravno takrat, ko se dovrši ne-smiselnost in je človeštvo začarano v brezmejno narejanje napravljivosti bivajočega, kakor da gre za mojstrenje »biti«, okličejo še »vrednote« (»življenjske« in »kulturne« »vrednote«) za najvišji cilj in ciljne forme človeka. »Vrednote« pa so le prevod

² »Sinn-losigkeit meint daher die Wahrheitslosigkeit: das Ausbleiben der Lichtung des Seins.«

³ Kot smo že omenili (prim. *Phainomena* 21–22, str. 320), Heidegger svojo rabo besede BIT razločuje od metafizične, za kar uporablja tradicionalno nemško besedo *Seyn* in njene izpeljanke, kar vsakič označujemo z VELIKIMI TISKANIMI ČRKAMI: *Seyn* – BIT, *seynsgeschichtlich* – bitnozgodovinsko.

⁴ Izgubljanje in pogrešanje BITI, prebujanje v izgubi, oporekanje – znamenje vsega tega: neobičajnost.

brez-resnične biti v gole nazive tega, kar v sedanjem okrožju naredljivosti sme veljati kot to, kar lahko cenimo in izračunavamo. Pojavljanje raznolikih preobrazenj »vrednostne misli« v »svetovnih nazorih« potrjuje že izvršeno izročnost bivajočega pozabi biti. In volja »prevrednotenja vseh vrednot«, vseeno v kateri smeri se že izvršuje, izvrši dokončno zazankanje v dovršeno brez-smiselnost.

Koliko pa je »komunizem« zgodovinski ustroj dobe dovršene brez-smiselnosti? »Zgodovinski ustroj« meni ta sklad biti, ki vsem odločitvam in zadržanjem do bivajočega kake dobe vnaprej nosi tla in prostorje, da tako dóbi določi način, po kateri ta spada v »zgodovino«. Ta »zgodovina« pa je vendarle način, kako je utemeljena in izgrajena, zmeštrana in zapuščena, prekoračena in pozabljena resnica BITI. »Komunizem« privede to bit do gospodovanja nad bivajočim sredi bivajočega, ki je prek zapuščenosti biti bivajočega le-tej še prepuščeno.

Pot

bit in predmetna dejanskost (novoveška metafizika)

(tehnika)

dejanskost in moč

moč in komunizem

komunizem in mahinacija

mahinacija in opustoševanje

opustoševanje in ne-smiselnost

ne-smiselnost in zapuščenost biti

zapuščeno biti in obvarovanje (»zreli ...«)⁴

*

obvarovanje in oporekanje

oporekanje in razlastitev

razlastitev, *Enteigung* in prilastitev, *Ereigung*

⁴ Prim. *Das Entsetzen. V: Besinnung. Skupna izdaja*, 66. zvezek, 70. §. Bogovi, bistveno védenje, *das wesentliche Wissen*. Verz se sicer glasi »Reif sind, in Feuer getaucht«, gre za prvo vrstico Hölderlinove *Mnemosine* (tretje verzije), prim. Hölderlin, *Zbrana dela | Sämtliche Werke*, Historisch-kritische Ausgabe, begonnen durch Norbert v. Hellingrath, fortgeführt durch Friedrich Seebaß und Ludwig v. Piegenot, München, Georg Müller, 1913–1916; Berlin, Propyläen, 1922–1924, 4. zvezek (1916), str. 71 in Friedrich Hölderlin, *Lirika*, 41. Zvezek, str. 103: »Zreli so, v ogenj potopljeni, skuhaní«. Prevl. Niko Grafenauer. Prim. tudi Korendondenco Arendt – Heidegger (pismo z 6. 5. 1950, št. 62), izbor dostopen v Novi reviji 202/203, str. 184.

prilastitev in dogodje, *Ereignis*
dogodje in iznos

*

iznos kot BIT
BIT in resnica
resnica in biti-tu, *Da-sein*
biti-tu in zgodovina
zgodovina in od-ločitev
od-ločitev in BIT

BIT in brez-danjost, *Ab-grund*
brez-danjost in najvišje
najvišje in najbližje

*

BIT in *phýsis*

34

Oboje Isto in to Isto vsakič spet to, kar je najbolj tuje.

Začetja so stalno začetna, brez prehoda.

Neiznajdljiva tihota hkratja edinstvenosti preprostega.⁵

Subjektiviteta in zapuščenost biti

Subjektiviteta človeškosti [je] odlikovalna zagotovitev zapuščenosti biti, ki jo izvršuje metafizika.⁶

Subjektiviteta človeškosti označuje novi vek kot tak, ker se ta sam določa iz dovršitve metafizike; ta *dovršitev* je v opolnomočenju oblastniškega bistva biti [Machtwesen des Seins] kot mahinacije.

⁵ »Die unerfindliche Stille des Zumal der Einzigkeit des Einfachen.«

⁶ »Die *Subjektivität* des Menschentums die auszeichnende Sicherung der durch die Metaphysik vollzogenen Seinsverlassenheit.«

Bistvena posledica *subjektivitete* je nacionalizem narodov in socializem naroda. Vsakokrat se uveljavi ena zahteva moči zavoljo moči same in zato [se] prek nje v njenem bistvenem prestopanju vsakič stopnjuje in zaostčuje.

Bistvena posledica te zgodovine subjektivitete je neomejeni boj za zagotavljanje moči in zato *brezmejne vojne*, ki prevzemajo pollaščenje moči. Te vojne so metafizično nekaj *bistveno* drugega kot vse prejšnje.

Stopnje in oblike pozicij moči subjektivitete v posameznih nacijah in socializmih so različne in, v skladu z njihovim bojevnim [kriegshaften] bistvom, ustrezno različne od njih samih in celo zastrte samim sebi.

Subjektiviteta, *edinole ona*, poraja [zeitigt] najvišjo objektiviteto (v podobi tehnike).

Koinón
Glede poti

Nikakršen »prehod«, nikakršno »prevladanje« – oba sta še mišljena v protigri spletke znotraj mahinacije. Opustoševanje in zapuščenost biti in obvarovanje BITI v njej sami kot skrite v iznosu zgodovine BITI (bistvovanja njene resnice).

»Prehod« in »prevladanje« sta historično-tehnični, ne pa BITnozgodovinski določili.

* * *

Tu ne gre za poskus spreminjanja »svetovnih nazorov« in preobražanja »kultur«.

Kar je proti prihodu, s tem ko se zatrdi v nebistvo mahinacije, opustoševanje, to sama BIT odpusti iz sebe in prepusti svoji brez-smiselnosti.

Vendar odrekanje BITI lahko dolgo traja. Na svoji poti skozi čas potrebuje lastno v-stojnost [Inständigkeit⁷] v začenjajočem tu-biti. Za človeštvo [Menschentümlich] to pomeni: prestatu ne-spadanje-k, izogibati se blodnemu upiranju, vedeti za edino nujno.

⁷ Prim. besedilo *Konec novega veka v zgodovini BITI*, kjer to besedo prevajam kot ukoreninjenost.

Najprej moramo dorasti opustoševanju. Brez pobega v dosedanje, brez preskakovanja v prehitro določeno »prihodnje«.

Izdržati opustoševanje – v navideznosti nezmožnosti.

(Še težje je – opustoševanje kot tako šele začetno misliti vnaprej.)

Zdržati opustoševanje. S tem ko se bivajoče prepusti zapuščenosti biti, mora vanjo udariti odrekanje BITI, če predpostavimo, da človek zmore ostati na poti časa bitne zgodovine in se ne odpravi stran od nje, bodisi nazaj bodisi naprej.

Težko je reči, kaj bolj usodnostno ogroža^a v-stojnost; ali beg v dosedanje, ali hlastanje po novem, ali goli »heroizem« po navzočem »sedanjenju«, ali rešitev večnost.

Glede pojma mahinacije

36

Če mahinacijo med drugim določata računanje in računarskost, potem to ne pomeni hlepenja po »profitu« in lovljenja prednosti. Računanje, *Rechnen*, je tu ime za bistveno in s tem že vnaprej določeno premeno *lógos*a – načrtujoče uravnavanje in prinašanje »interesov«, njihovo povzdigovanje v »najvišje cilje«, ki morda izključujejo vsako lastno korist.

Željo po profitu lahko zanikamo, še vedno pa, pred vsem drugim, odobravamo računarsko bistvo.

*Mahinacija (razumljena bitnozgodovinsko)*⁸

Ta beseda imenuje tisto bistvovanje biti, ki vse bivajoče odloča v napravljivost in naredljivost. Bit, *Sein* pomeni: naravnati se na naredljivost, in sicer tako, da ta sama vzdržuje naravnavanje sebe v narejanju.⁹

^a Izd. op.: *povsod historija in tehnika bivajočega!*

⁸ Prim. *Besinnung*, *Skupna izdaja*, 66. zvezek, 9. §., *Machenschaft*, Mahinacija.

⁹ »Sein besagt: Sicheinrichten auf die Machsamkeit, so zwar, daß diese selbst das Sicheinrichten in der Mache hält.«

Metafizičnozgodovinsko mahinacija pojasnjuje sebe prek *bivajočnosti* kot predstavljenosti, v kateri gre za proizvodljivost vsakega sprevrženja.

Mahinacija kot bivajočnost bivajočega prihaja [ist...von] iz bistva BITI, njegovega odvrženja v pozabljeno in neutemeljeno resnico, tj. v nevrtašljivost biti in onega »je«.¹⁰

Beseda »mahinacija« ima tu bistvenozgodovinski pomenski odnos do *phýsis*, kolikor so jo prav kmalu vzeli za način *poiesis* (*Mache*, narejanja) v najširšem smislu.

Beseda meni bistvo *biti*, ne pa obnašanja in ponašanja kakega bivajočega, imenovanega »človek«. Mahinacija v vsakdanjem pomenu meni zvijačno, na zmedo in uničenje računajočo ali pa tudi le naprej divjajočo podjetnost. Ta »mahinacija« je kvečjemu daljna posledica BITNOZGODOVINSKO mišljene.

Vedeti za mahinacijo v njenem čistem bistvu, ne le vpogled v zgodovinsko bistvo *koinón* kot razširjevanja in utrjevanja [njenege] opolnomočenja [Ermächtigung], temveč mahinacija še, ko prestopi *koinón*.

37

Mahinacija – moč – obvladovanje [Übermächtigkeit].

*Naravnati se na brezpogojno pokorščino vse moči obvladovanju.*¹¹

Pokorščina moči tako, da to obvladovanje bistvuje kot brezpogojno opustoševanje.

Mahinacija in opustoševanje^a

Opustoševanje, ki izbruhne iz mahinacije, postane najmogočnejše takrat, ko poseže še v to, kar pripravlja njen prihod v kaj drugega in jo je potihem že

¹⁰ »Machenschaft ist als Seiendheit des Seienden vom Wesen des Seyns, dessen Wegwerfung in die vergessene und ungegründete Wahrheit, d. h. Fraglosigkeit des Seins und des 'ist'.«

¹¹ »Sicheinrichten auf die unbedingte Botmäßigkeit aller Macht zu ihr.«

^a Izd.: *opustoševanje* = urejanje pušče, tj. urejenega spodkopavanja vsake možnosti slednje odločitve in vseh odločitvenih okrožij. Pušča je žc, ko se vse daje v redu. O-pustoševanje tu ne meni le: pustošcnje navzočega.

zapustilo. Potem postane vsaka beseda, ki bi jo radi povedali iz prihoda, javna ploha besed, ki udomači tujost prihoda v »novem« preteklega kot njegovo »najnovejše«. Vendar je poseg opustoševanja le videz. Kajti v resnici spadajo najnovejši šele zares v sredo pušče, za povod pa jemljejo to, kar je na videz drugo, da izrekajo svojo dosedanost in do kraja potonejo v neodločnosti.

Opustoševanje samo ostaja nesprejemljivo za vse, kar zatajuje in kar je spregledalo njegovo nebstvo; ne da se ga namreč neposredno odpraviti, ampak ga je mogoče le prek njegovega bistva postaviti v njegov bistveni konec.

Mahinacija opolnomoči moč v njeno bistvo. To pa je obvladovanje, *Übermächtigung*. V obvladovanju sta premaganje in izničenje. Izničenje tu ne pomeni odstranjevanja in spravljanja iz navzočega in veljavnega, ne misli uničevanja in razbijanja v smislu razkrajajočega razkosavanja navzočega. Izničenje je tu »pozitivno« sprejemanje v nično.¹² Ker pa mora zdaj biti polajšanje moči kot brezpogojne tudi samo takšno, pomeni tudi obvladovanje popolno izničenje. Popolnost tu nima sumaričnega, temveč po svojem bistvu umerjeni karakter; ne zajema zgolj vsega bivajočega, temveč pred tem bit samo. Popolno izničenje je *opustoševanje* v smislu urejanja pušče.¹³ Opustoševanje potem nikakor ne pomeni le kasnejše »pusto« in prazno delovanje kakega navzočega, temveč to, da zagotovljeno spodkopavanje vsake možnosti usklajuje vsako odločitev in vsa okrožja odločitve.

38

V tej pušči ne »rase« nič več;¹⁴ bivajoče ne prihaja več v odločitev biti. Opustoševanje ne ustvarja praznega »nič«, ampak pomeni red najlástnejše vrste: urejeno prisiljenje v brez-odločnost [Entscheidungslöse]. Opustoševanje ni kaka zmeda brez zakona in slepi propad, temveč poseduje gotovost samourejanja moči, in sicer brezpogojne [moči]. Teženje k redu opustoševanja je srd.

Opustoševanje je v sebi, ne zgolj v posledicah, srdito. Svoj srd pooblašča z namero nepreglednega trajanja opustoševanja samega. Obstojnost opustoševanja nikoli ne sovpadе z golim in nemočnin trajanjem kakega uničenega, ki je bilo navzoče; obstojnost ni posledica »dejanskega« razbitja, ki je nastopilo.

¹² »Vernichten ist hier 'positiv' die Überführung in das Nichtige.«

¹³ »Die vollständige Vernichtung ist die *Verwüstung* im Sinne des Einrichtens der Wüste.«

¹⁴ Namig na Nietzschevo »pesem« iz *Tako je govoril Zaratuštra Die Wüste wächst: weh Dem, der Wüsten birgt!*. Prim. SM ²1984, str. 349–353.

Prej bistvuje kot zagotovljena grožnja stalno novih nemožnosti odločitve. Opustoševanje je to nikoli-več-povratno, napreduje le proti izbrisu vsake možnosti, da bi bivajoče kot tako privedli pred bit.

Brezpogojno pollašcanje moči v obvladovanju kot tako rojeva opustoševanje, prevlado ogromnosti, *des Riesigen*. Tudi ta obstaja v doslej še ne doseženem čezmerju vsega vélikega in majhnega. Ogromnost [das Riesige] ima svoje bistvo v uravnavanju zagotovljenega omogočanja brez-merja, ki se lahko naredi za nespoznavno, ker je onemogočilo vsako začrtavanje meja. V bistvu opustoševanja (kar ves čas pomeni – mahinacije) ustoličena ogromnost postane spuščanje hrupnega pretiravanja in vase potegnjenege zanesenjaštva z vajeti.¹⁵ Oba spadata skupaj. Pretiravanje okliče, ničesar ne pomni, vsako naslednjo danost po vrsti za največjo in brez premisleka vsak nov ukrep za najedinstvenejši dosežek. Vsakič je vsako to, kar je najodločilnejše. In vse to v okrožju že od davna odločene, vendar šele zdaj do kraja razvite neodločnosti. Zanesenjaštvo plapolata naokoli kot zveneča kolobocija nedojetih – ker jih ne moremo prevprašati –, nikoli prevprašanih besed in stavkov iz Hölderlinovega pesnjenja in Nietzschejevega mišljenja. Spenjeni zvarek domnevnih zaklinjanj, največkrat še v himnični formi, se daje kot vpogled in védenje, rad bi vodil še »življenje«. Povsod gre za forme sebe urejajočega opustoševanja, ki samih sebe ne obvladajo; ki svojo vztrajnost še povečujejo s tem, da jih poganja pretiravanje odrešujočih namer in sanjarjenje dobrih mnenj.

Totalna vojna

Po tem ko je postala javna in se jo da ugotoviti, »se« jim zdi, da sploh ni »totalna«, še manj kot kakšna siceršnja vojna. Mnogo ljudi neovirano teka naokoli. Le občasno, kdaj pa kdaj, zadene koga. Sploh ostane prenekatero okrožje vsakdanjosti popolnoma nedotaknjeno. Vojna se ne odvija kdo ve kje – v nekem prostoru, njegova prostorskost kajpada ostaja nenavadna in težko dojemljiva.

Kar tu *očitajo* totalnosti, seveda govori njej v prid, in sicer tako, da je treba premisliti, kako nebistveno je, ali je totalnost v bivajočem povsod ravno še in

¹⁵ »Das im Wesen der Verwüstung (d. h. stets der Machenschaft) zur Herrschaft gebrachte Riesige wird zur Loslassung des lärmenden Überstrebens und der in sich zurückgezogenen Schwarmgeisterei.«

neposredno dojemljiva: kajti totalnost je – res slab – naziv za *bit* bivajočega in v sebi označuje izoblikovanje bivajočega, ki pobegne navajenim izkušnjam in ga zato ni mogoče zakoličiti, tako da nastane videz, da totalnost vojne kaže luknje in da zato [vojna] ni totalna.

»Raz-likovanje«

BIT do bivajočega nikoli ni »antiteza«, tako da bi se tu ponujalo polje cenениh obratov, na primer takih: namesto da bi spraševali po bivajočem kot takem (metafizika), sprašujmo po BITI.

Kajti *BIT* ni nekaj drugega od bivajočega, temveč *je* to samo in *je* zgolj to!

Antiteza je mogoča le tam in le navidezno, kjer je bit vzeta kot *bivajočnost* in s posplošenji pri-mišljena bivajočemu – in obče in posamezno, uposamljeno so si zoperstavljeni. Potemtakem lahko uvodoma razlikujemo ontično in onto-loško, kar pa *ostaja znotraj metafizike*.

40

*Sled k resnici BITI*¹⁶

Neobrzdana prednost bivajočega.

In kaj je bit? Mahinacija; vendar na prednostnem področju nespoznavna.

Ravno ta bit [je] pozabljena, ker [je] popačena edinole v bivajoče. *Moč* kot nekaj »bivajočega« in vendarle neobičajnega. Neobičajnost, *das Ungewöhnliche*, kot prvi *pretres* pozabe biti razpira pozabo biti. V njej sled oporekanja.

To kot namig pri-lastitve – odločitev.

Bistvovanje BITI in resnica.

Povod neobičajnega: nenavadnost.

¹⁶ Prim. *Koinón*. Iz zgodovine BITI, *Geschichte des Seyns*, Skupna izdaja, 69. zv., str. 177–198.

Nenavadno in običajno. (Navajeno in navada).

Navadnost: četudi navajena in tako pozabljena ali pa ob tem premišljena; že tu (v-stojna odločitev).

Običajno – nenavadno – kot *ne-učinkujoče* in vendarle ...

(Od nenavadnega, na videz zgolj današnjega, v bistveno odločitev.) Običajna neobičajnost in nezaslišanost (ki se navezuje na javnost in hrup).

Sled k resnici BITI

Ne-običajno v bistvenem smislu

je to, kar v najobičajnejšem ostaja največkrat in že vnaprej spregledano – bit bivajočega. To bistveno neobičajno ni zunaj navajenega, ne izpade iz njega, ni nič bizarnega [kein Ausgefallenes]. Zato ga kaj takega tudi nikdar ne zmore označiti. Neobičajno je skriti temelj običajnega kot tak. Če to, običajno, blodi v nebistvu in če samo pozablja celo to, potem k neobičajnemu ne vodi nobena neposredna brv [Steg].

41

To ime [neobičajnost] je seveda kasnejše in že dodatek ocenjevanja – na videz izključnega – vsega navajenega.

Najprej moramo zbuditi in zjasniti pogled za to neobičajno. Premislek ni naklonjen vsemu pretiravanju in vsakemu iskanemu. Dopustiti moramo, da najpreprostejša razmerja, o katerih veliko govorijo, nastanejo z začetno čistostjo.

V nenavadnem se javlja neobičajno. Kaj pa je novoveškemu, v bivajoče bitno-pozabljeno urečenemu človeku bolj neobičajno kot *BITI*?

Pripravljenost za omogočanje mesta *BITI*.

Resnice BITI

ni treba utemeljiti za bivajoče, za to da bi ponovno zagospodarili raznovrstnosti premnogih, temveč za bistvovanje *BITI* same.

Utemeljevanje prihoda v nošenju brezdanjosti.

BITI ni treba ne izpeljevati ne pojasnjevati. Vsaka taka namera se že bistveno moti. Vendar tudi »*intuitus*«, zrenje ne, ampak *v-stojnost utemeljevanja resnice*.

Biti

ni mogoče imeti pred sabo iz »imanence«, tudi je ni mogoče slutiti iz »transcendence«. Obe poti ne vodita k cilju. Nikakor ne zato, ker sta nezadostni *poti*, temveč zato, ker za »cilj« sploh nikoli ne postavljata BITI, ampak stalno le »bivajoče« (bivajoče kot merodajno, *subjectum*, ali pa bivajoče kot v najvišjem smislu bivajoče, »bog«, ali bivajoče v celoti) iščejo v njegovi bivajočnosti.

BIT pa »ni« ne nad nami, ne v nas, ne okoli nas, temveč smo *mi »v«* njej kot dogodju. Vmesni prihod BITI, ki pade vmes.

In mi *smo* samolastno le (dogodeni pri-lastenju) »v« njej kot v-stojnostni tega biti-*tu*.

Bit kot ta »v-nečem« ni »naša«, človekova »bit«, temveč dogodje vmesnosti kot izvor prostora-časa.¹⁷

Vse apeliranje na eksistenco, vse »transcendiranje« k »transcendenci« (!) in vse »poznavanje« navzočega je skoz in skoz odnos do bivajočega brez vedenja BITI in brez prevprašanja resnice BITI.

Padec nazaj v »krščanstvo«, ki je medtem prestalo po-svetenje [Verweltlichung] kot shema razlage bivajočega v celoti.

Ta »padec nazaj« ni poguben zato, ker gre za »nazaj« in ne za »naprej« kakega napredka, temveč ker metafizika, kakršne koli vrste že je, ni dorasla trenutku

¹⁷ »Das Seyn aber »ist« weder über uns, noch in uns, noch um uns herum, sondern *wir* sind »in« ihm als dem Ereignis. Die einfallende Dazwischenkunft des Seyns. // Und wir *sind* nur eigentlich (dem Ereignis ereignet) »in« ihm als Inständige des *Da-seins*. // Das Sein als »Worinnen« ist nicht »unsrer«, der Menschen »Sein«, sondern das Ereignis des Inzwischen als Ursprung des Zeit-Raumes.«

bitne zgodovine, bitni zapuščenosti bivajočega – ne le, da ji ni dorasla, ampak jo uboga kakor dekla.

Odločitev

Bit in človek

Le eno samo bivajoče, in še to redko, je neposredno do BITI.¹⁸

Nato da iz rok svojo resnico utemeljevanja, ki ga je treba izprašati.

Človek, ki človeško jè to bivajoče, je potem začetno prosto postavljen v vpotež *phýsis* ali pa njegova človeškost preide v drugo začetje preobrazbe *tu-biti*, ki jo je tako šele treba pri-bistvovati (prim. *Prispevke*¹⁹).

Človeškost tukaj pomeni, da pustimo, da BIT, nepoznana ali neizprašana v odnosu do svoje resnice, postane odločitev. V tej odločitvi je vključeno poslanstvo [das Geschick], da moramo pripadati tistemu poganjanju pozabe biti vsega bivajočega.

Najvišja odločitev se vzpostavi tam, kjer BIT začetno opusti svojo najlastnejšo resnico utemeljitve in hkrati s tem zažene možnost dokončne prevlade bivajočega v negotovost.²⁰

Tej odločitvi se bližamo.

* * *

»Biti-tu« je v prvem zasnutju (*Bit in čas*) vzeta kot to, kar je zanj »dano« za naprej in šele nato prevprašano.

Kljub temu pa je biti-tu zgolj v pri-lastitvi, in to pomeni, ko bistvuje v bistveni zgodovini, ki se šele začenja.

¹⁸ »Nur ein einziges Seiendes, und dieses selten, ist unmittelbar zum Seyn.«

¹⁹ *Beiträge zur Philosophie (vom Ereignis)*. Skupna izdaja, 65. zvezek.

²⁰ »Die höchste Entscheidung errichtet sich dort, wo anfänglich das Seyn seine eigenste Wahrheit der Gründung preisgibt und damit zugleich die Möglichkeit einer endgültigen Vormacht des Seienden ins Ungewisse loswirft.«

Vnaprejšnje mišljenje ne sme spregledati pri-lastitve in mora vseeno poskušati zadobiti najbližji pojem tu-bit, in sicer iz biti sem (ob vodilni niti vprašanja biti) in od človeka sem, kolikor edinole človeškost lahko prevzema ta biti-tu.

V resnici biti-tu nikoli ni »dano«, tudi ne v zasnutku – bodisi da ta bistvuje kot *zasnovan* v vržku pri-lastitve.

Odločitev

Kaj odločitev je –

Odkod izvira –

Kaj jo pripravlja.

Odločitev in sled dogodja. (Pozaba biti.)

44 Odločilno je razlikovanje biti in bivajočega.

Vendar kako taka odločitev je ?

Odzven biti v neobičajnem. Kako pa razlikovanje [je]?

To *razlikovanje*, za katero se zdi, da imenuje le najpraznejše, najbrezbrižnejše, najbežnejše.

Kako drugače izkusiti njegovo bistvo kot prek v-stojnosti v biti-tu.

Odločitev ni med že razpoložljivima, vnaprej danima navzočima, temveč *med* tem, kar je treba šele iz-misliti, z mišljenjem iz-kusiti in utemeljiti kot prosto mesto zgodovine. To je prednost BITI in utemeljitve njene resnice pred bivajočim.

Nikoli ne moremo odločati med bivajočim in bivajočim (kar tudi imenujejo »bit«, npr. »biti ali ne biti – to je zdaj vprašanje«), torej, ali je človek bivajoč ali ni bivajoč.

Vendar ne gre za človeka, tudi ne za bivajoče, sploh ne za bivajoče, ampak za to, ali bistvuje BITI.

Ta od-ločitev [je] slutnja čistega prihoda, danes še popolnoma tuja in nedostopna, povsod napačno tolmačena, če naj bi kdaj sploh prišla do prve besede.

Omahujoče pomujanje in odločitev.

Preiti v dobo omahujočega pomujanja.

Omahovanje – obotavljanje – kot pritisk prihoda.

Obotavljanje in neobičajnost, *das Ungewöhnliche*.

Obotavljanje in oporekanje.

* * *

Odločitev scela spada v bistvovanje BITI same. To pa je v njeni resnici venomer treba utemeljiti glede na neko človeškost, ki pušča resnico breztemeljno ali pa sama prvič vedé začetno prevzema utemeljevanje, ko se preobraža v *biti*-tu.²¹

45

Bolj ko je to prevzemanje vednostno, toliko čisteje mora biti uglašeno, tj. ostaja pri-laščeno od BITI.

Kjer pa se pripravlja taka tu-bitu umerjena, tj. vstojna »odločitev«, se odpre vmesje za dejanje in vednost.

Odločiti je treba: ali »junaki« še obvladujejo bivajoče ali pa mu podležejo in ali se ta »modrost« lahko uskladi v BITI.

Odločitev in prihodnost

Ali je prihodnost kasnejši, dolgotrajni iztek že navzočega, javno do zdaj še komaj izkušenega, ali pa je prihod tistega, kar bivajoče v smislu sedanjega in

²¹ »Aber dieses muß je gegründet werden in seiner Wahrheit auf ein Menschentum, das die Wahrheit grundlos läßt oder selbst in das Da-sein sich wandelnd erstmals anfänglich die Gründung wissend übernimmt.«

minevajočega ne le da nadomešča, temveč kot BIT sama bistvo bivajočega preobraža in je o vsem sedanjem in nekdanjem že odločila?

Odločitev ne zadeva več podobe [Aussehen] in oblikovanja prihodnjega kot nekakšno dodajanje novega dosedanjemu v istem svetnem okrožju, odločitev je utemeljitev bistva prihodnosti same.

Ne to, ali mi *smo* in ali pripadamo bivajočemu, ki naj bi ga docela rešili, temveč, ali spet in začetneje kot kadarkoli prej bistvuje BIT.

Odločitev ne pade o prihodnjem, temveč se vzdigne in velja za *bistvo* prihodnosti – in z njo: [za] bistvo časa. Ta pa je le osprednje ime BIT.

Ne da bi mi postavili odločitev in se odločili, to ni mogoče. Temveč, ali je človek še lahko pripravljen, da pripravlja njen prihod – ali pa mora najprej pustiti, naj gre mimo.

Vse bivajoče lahko premerite, nikjer se ne kaže sled boga.

46

Kajti povsod ga iščete šele tam, kjer smo bližino že prehiteli – bližino, polno tujcev iznosu.

Vse bivajoče lahko preuredite, nikoli ne boste naleteli na prosto mesto za domovanje boga.²² Prestopite lahko tudi vaše bivajoče in še enkrat boste našli le bivajočnost tistega, kar vam je že veljalo za bivajoče. Zgolj pojasnujete in vse pojasnjevanje je le padec nazaj v sklicevanje na to, kar je pred tem brez-vprašanjso bilo, kar pravzaprav v sebi še zapira vso vprašljivost.

BIT

Nikoli je ni mogoče upovedati in opisovati na način pripovedi. Šele ko prihod pride do utemeljujočega bistvovanja [Wesen], potem mu ustreza vpraševanje, ki, ko ga odpira, vprašuje v okrožje odločitve, ki jo je treba postaviti, in postane v-stojnostno v tem, kar bistvuje kot prihod.

²² »Alles Seiende mögt ihr durchstreifen, nirgends zeigt sich die Spur des Gottes // Denn immer sucht ihr nur erst dort, wo schon die Nähe übereilt – die Nähe voll der Fernen des Austrags. // Alles Seiende könnt ihr umordnen, nie trifft ihr auf eine freie Stelle für die Behausung des Gottes.«

Tehnika in historija, v bistvu enotni, izšli iz *dianoiesthai ón*, še preprečujeta v-stojno utemeljevanje BITI. Morda še dolgo.

Vendar odločitev in njena znamenja poznamo. Prav malo pa jih že zmore razlikovati, kaj pripada prihodnjemu in kaj še visi v preteklem, ki želi kot sedanost zмести oba.

Pri-lastitev v brez-temeljnost, ki ni ne posest in ne rop, nobena razmerja bivajočega se ne vsiljujejo, kjer je dalja sproščena za iznos in BIT jasnina te dalje same in [za] bistvujoče tega iz-nosa.

Pri-lastitev je bistveno prihod; ne šele v smislu biti, za katero metafizična doba *še ne more vedeti*.

Prihod zavezuje bistveneje od vsakega prisostvovanja, ki se le priklaplja in prehiteva vsako oddaljenost ter prelamlja bližino. Zato gre za zmoto metafizike, ki bistvo čutov prestavi v »afekcijo«.

V BITI ni nobene opore in oklepanja, zato pa [je] pri-lastitev v zadrževano nepodarjanje.²³

47

»Znotraj« in »zunaj« (človeka) prav tako nista »kraj« BITI, ki se vendarle godi le človeku, ne da bi mu kdaj pripadala.

Bit

Mahinacija in opustoševanje.

Opustoševanje kot obstojnost izničevanja.

Skrajno izničenje kot zapuščenost biti bivajočega.

Zapustitev bivajočega kot odrekanje BITI.

Odrekanje je najoddaljenejše začetno podarjanje.

²³ »Im Seyn ist kein Anhalt und Festgreifen und deshalb die Er-eignung in das aufbehaltene Un-verschenkliche.«

Podarjanje kot začetna preobrazba BITI.

Začetna sled bistva resnice.

BIT sama ni to »najvišje«, sama ni bog.

BIT je namreč brezdanjost svojega še neutemeljenega mesta, je jasneči iznos (dogodje) – od-ločitev, *Ent-scheidung*.

Igra-prostora-časa utemeljitve tega mesta, ki dogodi temelj kot biti-tu.²⁴

Mahinacija in dogodje

Iz prvega začetja zgodovine BITI morajo misleci *misлити naprej* v najskritejši trenutek te zgodovine.

Ta samega sebe določa prek BITI zadrževane odločitve med utemeljitvijo resnice BITI in opustoševanjem kot mahinacijskem uravnavanju dokončne pozabe biti bivajočega.

Zgolj tako mišljenje »*misli*«, je vprašujoč v-stojno v bistvu resnice, kolikor je to samo odločeno v odločitvi.

To vnaprejšnje mišljenje je edino zgodovinsko, *bistvo* zgodovine vnaprej misleče mišljenje. Kar se danes še tako imenuje, je bodisi »historično« pojasnjevanje, ali razčlenjevanje, ali »biološko« računanje; povsod brez-odločitveno.

Edina odločitev

je med *brezodločitvenostjo*, opolnomočeno po mahinaciji, in *pripravljenostjo za odločitev*.

²⁴ »Aber das Seyn ist der Abgrund seiner noch ungegründeten Stätte, ist der lichtende Austrag (Ereignis) – Ent-scheidung. // Der Zeit-Spiel-Raum der Gründung dieser Stätte, die Grund – ereignet – als Da-sein.«

Odločitev gre proti od-ločilnemu. To je BIT, če se ta za-obrne k temu od-ločenju.

Odločitve ni mogoče »napraviti«. Nanjo ni mogoče »čakati«, res pa je treba u-temeljiti njeno mesto bistvovanja.

Od-ločitev je, in to pomeni: kot pri-lastitev pri-lasti biti-tu ali slednji resnici odtegne BIT.²⁵

Odkod bit kot moč?

Iz biti, ki je postala predmetnost, od »dejanskosti«, *en-érgeia*, in pred tem že od *idéa*, prek *actus* do *perceptum* in do *Vorgestellt-heit*, predpostavljen-osti.

Za predmetnostjo se je dolgo skrivala, vse do nemškega idealizma, natančneje, vse do *Schellinga*, bit kot volja – in »volja« kot duševno-duhovno krovnno ime za moč.

Kako je pri Leibnizu oboje pripravljeno: *perceptum percipere* in *percipere* kot *appetitus*, vse v polnem bistvu *vis activa primitiva*.

49

Da je bit postala moč in da je to morala postati, je dopustitev njenega lastnega bistva, ki je od svojega prvega vznika moralo pogrešati utemeljitev svoje resnice in s tem bistva resnice. Zakaj to pogrešanje? Posledica napredovanja iz prevelike polnosti prvozačetnega začetja. Moč vlada, *die Macht machtet*. Bit kot moč je nebstvo prvozačetnega, neutemeljenega bistva biti kot *phýsis*.

Bistvo moči^{26a}

1. Premaganje [Übermächtigung] vsakokratne stopnje moči in s tem pri-bstvenje njenega stalno zakritega bistva: to je

²⁵ »Die Ent-scheidung ist und d. h. er-eignet als Er-eignis das Da-sein oder entzieht das Seyn jeder Wahrheit.«

²⁶ Prim. *Koinon*, *Aus der Geschichte des Seyns; Besinnung*, Skupna izdaja, 66. zvezek, 9.š., *Machenschaft*, 65.š., *Seyn und Macht; Grundworte*.

^a Prim. Tudi Zapise o *Delavcu* Ernsta Jüngerja, (str. 67. isl.), *Skupna izdaja*, 90. zv., in Korespondenco Arendt –Heidegger, pismi z dne 15. 2. (51) in 12. 4. 1950 (57), izbor dostopen v *Novi reviji* 202/203, str. 170 in 177.

2. opolnomočenje nje same v pollaščenje, izključevanje vsake zunanosti, kar ni ona sama. Edinole določujoče: bistvo bivajočega.

3. Zato moč brez »ciljev«, brez tistega, kar *ni* ona sama, kar bi jo kdaj zmoglo določiti, in iz istega razloga ni niti »brez-ciljno« v smislu blodenja med »cilji«, ki jih pravzaprav iščemo, niti »samovoljno«, kajti vse, kar ji služi, je njena pravica in po njeni volji, vse je že izbira in predlog zanjo. Na ta način se je sploh ne da izmeriti, dokler jo dojemamo kot moč.

4. Moč ne potrebuje nosilcev, ker bivajoče nikoli ne nosi biti, temveč kvečjemu obratno, bivajoče postane ono samo le prek biti, tj. moč je obvladana [durch-machtet]. Predvsem še nismo spoznali, *da*, in še manj dojeli, *zakaj* moč, da bistvuje kot bit, ne potrebuje kakega nosilca.

Kjer še vedno gledamo moč v rokah nosilcev moči, še ni moč sama, ki jo tu nosijo, temveč vedno neko od moči prisiljeno in do-ločeno »sredstvo« pollaščenja moči. Moč ne potrebuje nikakršnih nosilcev in kaj takega sploh ne more imeti, ker nikoli ni nič bivajočega, povsod zakoličljivega in predstavljivega. Moč je vedno različno odstrta bit sama, v kateri niha slednje bivajoče (delujoče vrste), ki ga lahko spregledamo ali ne. Bit kot moč spusti bivajoče v golo učinkovitost (sila, nasilje in podobno) in ravno v takem spuščanju je moč brezpogojna moč. Bivajoče nikoli ne more »nositi« biti na ta način, da bi bit počivala na bivajočem in da bi bila odvisna od njegove milosti. Nasprotno, moč bistvuje kot bit v njej sami in bivajoče jo porablja v učinkovitem in jo neprestano potrjuje. Moči ne moremo zaseči (narediti za lastnino), ker nas lahko zgolj obsede, saj je *brezpogojna subjektiviteta*. (Prim. [zapise] o Ernstu Jüngerju²⁷).

5. Vsi, ki posedujejo moč [Machthaber], »posedujejo« vedno le sredstva moči, moči odgovarjajoče uravnave bivajočega, ki so same bivajoče. Moči nikoli »nimajo«, ker jih »ima« ona.^b

6. Moč odpravi možnost »pravice«, kolikor je »pravica« razumljena kot zahteva tega, kar pripada sebi in potemtakem velja in ki ga na ta način dojemamo

²⁷ Prim. Zapise o *Delavcu* Ernsta Jüngerja, *Skupna izdaja*, 90. zvezek.

^b »Sie »haben« nie die Macht, weil sie von ihr »gehabt« werden.« Imeti, *haben* – kot posedovati, *besitzen*, razpolagati, *verfügen*.

mo kot odtegnjenega moči.⁶ Vendar bo institut moči [Einrichtung der Macht] brez-pravnost toleriral kar v najmanjši meri. Odprava možnosti »pravice« [des 'Rechts'] pomeni tu premeno njenega bistva v [goli] naziv razdelitve moči.

7. Moč je drugačna od povnanjenja kake »sile« in bistvenejša od vsakega nasilja [Gewalt]. Obenem jemljejo njeno bistvo še v smislu sile in zmožnosti – bistveno prenizko, tudi če jo razumejo kot »duha«. Moč je bistvovanje BITI in zato je nikoli ni mogoče pojasniti na nosilcih. V dobi metafizike jo je treba zgolj izkusiti, nikoli pa [zanjo ni treba] samolastno vedeti.

8. Moč kot obvladanje [Übermächtigung] gradi stalno vnaprej – (»konstruktivno«). Kjer se to »konstruktivno« ugnezdí v mojstrenje bivajočega, se pokaže, da pred močjo kot bitjo bivajočega ni nobenega izhoda več. To [bivajoče] mora postati moči pokorno skupaj z gradečimi, ki se smejo zgolj igrati z ogrodji [Gerüsten], ne da bi kdaj smeli postati tisti, ki utemeljujejo. Kar jim je bistveno odtegnjeno, ostane, postane nejasno občuteno kot manko, ki ga nikoli ne smemo priznati, sploh pa ne v okrožju moči. Nasprotno, vzpostavljanje ogrodi kot pehanje [Gestoßeinsein] moči, iz enega zasilnega izhoda v drugega, se javno in samemu sebi daje kot grajenje za »večnost«.

51

9. Moč in sila.

10. K bistvu moči spada, da *je* njeno bistvo prisiljenje [Verzwingung] v brez-resničnost, da je resnica v bistvu (kot jasnina BITI in vprašanja-vrednost biti) izničena.

Najneopaznejše, najbolj nepremišljeno in najravnodušnejše je v vladanju moči to, kar je najodločilnejše.²⁸

Brez-resničnost bivajočega pred brezpogojnim gospostvom moči ni *posledica* moči, temveč razvijajoči se brez-temelj oblastniškega bistva samega.

11. Obvladovanje je neupiranje prisiljevanju nezadržnega zviševanja vsakič dosežene stopnje moči, ki moči gre. Neupiranje moči ustreza na način *ukaza*;

⁶ Koliko se moč odtegne pravici?

²⁸ »Zum Wesen der Macht gehört, ihr Wesen ist die Verzwingung in die Wahrheitslosigkeit, da Wahrheit im Wesen (als Lichtung des Seyns und Fragwürdigkeit des Seins) zerstört wird. // Das Unmerklichste und Unbedachteste und Gleichgültigste ist das Entscheidende im Machten der Macht.«

ukaz in gotovost ukaza kot zastrtje hlapčevstva brez-resničnosti, ki tiči v gospostvu moči.^d

12. Moč doseže najvišjo in samolastno bistveno stopnjo, ko ne le da določa, kaj je »prav« (namreč dejansko kot veljavno, doseženo z »uspehi«), temveč ko zakoliči, kaj pomenita »veličina« in »boj«; »veličina«: najvišje okrožje moči brezobzirnega učinkovanja; »boj«: močnostno-tehnično podrejanje [Niederzwingen] zavoljo moči, pri čemer »cilji« igrajo le vlogo sredstev moči in »bojnih« – »metod«.

13. Moč kot svoje edino drugo dopušča le nemoč in [moč] je pri tem razpolaganju, saj ima vse v svoji »odločitvi«, zagotovljeno soglasje vsch, celo nemočnih. Najostrejša meja oblastnega bistva je v tem, da ne more gledati čez sebe, ker to po svojem bistvu ne sme.

Da moč zmore svoje najvišje bistvo izkazovati le na temelju pozabe biti bivajočega, pove, kako določilno je oblastno bistvo v svoji brezpogojnosti odvisno od BITI. Brez BITI ne bi bilo nič (bilo bi ničnejše od vsakega ničā).²⁹

52

14. Ampak mnenje, da bi moč v zgodovini kdaj lahko odstranili, izvira iz iste pozabe biti kot ozaveščenost glede moči – [moč] mora biti edinstven in resnični temelj zgodovinskega človeštva in mora to vedno znova postati.

Znotraj dobe metafizike drugo razmerje do moči ni mogoče; dogodja bistvenega prevladanja moči, vse do nepogrešljivosti pri tem, kar v njej lahko uredimo, ni mogoče niti zaslutiti.

15. Glede premisleka o bistvu moči.

»Moč« moramo prav tako izvzeti iz okvirja »političnih« opazk, zavzemanj stališč in partijnosti.

^d Ukaz – kot brezpogojno ustrežanje do opolnomočenja premaganja, čista uslužnost do opolnomočenja. Ukaz brezpogojnega nima iz utemeljenega gospostva, temveč iz breztemelnega, brezpogojnega hlapčevstva oblastniškemu bistvu.

²⁹ »Daß Macht ihr höchtes Wesen nur auf dem Grunde der Seinsverlassenheit des Seienden erweisen kann, sagt, wie entschieden das Machtwesen in seiner Unbedingtheit abhängt vom Seyn und nichts (nichtiger als jegliches Nichts) wäre ohne das Seyn.«

»Moč« je treba zgolj metafizično prevprašati v njenem bistvu; in tudi to le takrat, ko smo že spoznali bistvo metafizike in njeno začetje (pričetje) in smo s tem že izkusili njeno dovršitev.

Po tem se moč razgrne kot bistvovanje mahinacije, ta pa kot skrito bistvo »učinkovitosti« v metafizičnem smislu, ki je zakoreninjena v razlagi biti kot *idéa – poíesis (phýsis – ousía)*. (Prim. *O zgodovini pojma eksistence*.³⁰)

16. Moč in nemoč

Nemoč žeja po moči, propade zaradi manka moči. S tem da pogreša, je zavezana bistvu moči.

Nemoč zato, kolikor preobrača, spet lahko postane moč.³¹

Obenem lahko vzbudi videz, da moči in preobrnjenja bistva ne potrebuje.

Nemoč: najusodnejše navidezno bistvo moči.

17. Glede bistva moči

Edina, a obenem tudi brezpogojna nemoč, ki kot najnotranjše nebistvo moči bistveno pripada, je v tem, da ne more obvladati lastne samovolje, s katero mora kar naprej, po potrebi tlačenih, zaradi omiljevanja in potrjevanja svoje »pomembnosti«, ustvarjati historične podobe, ki niso le »napačne«, temveč pobijejo vsak razmislek.

18. Koliko se polni razvoj bistva moči pričenja šele z brezpogojnostjo njenega bistva.

Koliko ta brezpogojnost nujno vključuje brezpogojno vladavino povprečnosti.

19. Moč in svoboda

Metafizično bistvo brezpogojnega opolnomočenja oblastnega bistva se kaže v tem, da razvoj moči zase terja načelo, ki ga metafizika vedno znova izreka:

³⁰ Zur Geschichte des Existenzbegriffes. V: Vorträge, Skupna izdaja, 80. zvezek.

³¹ »Ohnmacht kann daher auch wieder zu einer Macht werden, indem sie sich der Umkehrung bedient.«

svoboda je nujnost. Ta misel dovoljuje vso prisilo in vse, kar je z nasiljem moči izsiljeno in tlačeno, kot nujno, to nujno pa razlaga kot svobodo. Tako se ima tlačeni za svobodnjaka in v se taki samo-zavesti odpove vsakemu uporu zoper to nujno, kar pomeni: nasilju prisile. Kako naj bi si svobodni želel biti oropan svoje svobode?

Način, kako se dovršena metafizika poslužuje brezpogojne moči tega načela, obenem kaže notranje sovisje *moči in videza*.

20. Moč in videz.

Moč, ki iz pollašcanja ničesar ne izvzame, vlada [machtet] še s pomočjo *videza*, kakor da bi tako obvladane šele »osvobodila« in predala določitvi, za katero so bili oni sami doslej nesposobni. Tako obvladani dobijo »občutek«, da so vendarle prišli do *svoje* pravice. Ne opazijo, da jih je obvladanje že pred tem postavilo v sebi ustrezno razlago njihovega »sebstva«. Ta *videz* osvoboditve je najtšre prisiljenje, ki si ga bistvo moči zmore privošči.

54

21. Moč in zamegljevanje

Moč lahko tudi preide v to, da vse tisto, kar zatajuje in pobija, izkoristi do kraja, obenem pa to izkoriščanje zamegljuje, saj ne moremo domnevati, da se moč opira na tisto in hrani s tistim, kar je prevladala. Tudi tu moč najde še kako pot, da svojo »ustvarjalno silo« osvetli s skritim izkoriščanjem tega, kar je ustvarila že prej, in sebe hvali kot odkriteljico.

22. Moč³²

Najnotranejša brez-bistvenost moči kot skrajnega nebistva, v katero se je bit spustila kot bivajočnost, je v tem, da se ne more in ne sme polastiti tega, da bi dopustila bistveno nasprotovanje sami sebi.

Moč ni le ne-moč, temveč ne-bistvo biti v podobi cdinstvene mahinacije bivajočega. Prim. *Osmislitev*³³ in *Prevladanje*.³⁴

³² Prim. *Mahinacija* (dojeta smozgodovinsko) in našo prvo opombo.

³³ *Besinnung*, Skupna izdaja, 66. zvezek.

³⁴ *Die Überwindung der Metaphysik. V: Metaphysik und Nihilismus*, Skupna izdaja, 67. zvezek.

Koliko se moč bistveno zadržuje v nedoločenosti in na ta način v možnosti vsakega razpolaganja z vsako zastavitvijo cilja?

V tem [je] najlastneša določenost bistvene enosmiselnosti, ki je tuja vsakemu nemočnejši in si je venomer lastna v proti-bistvu.

23. Moč

Bistveni nemir kot pre-maganje, *Über-mächtigung*, pogojuje, da je moč »volja« do moči, in sicer tako, da se volja kot ukaz podvrže nemiru, da bi kot taka obstajala in se naredila obstojno.

Zaradi tega nemira moči ta nikoli ne more utemeljiti gospostva v smislu vladanja zakonov iz »starega veselja« bistvovanja BITI same. Vsa moč je navidežno gospodovanje; zato tudi ne prenese nobenega »proti«, ki je pogosto bistveno začetno.

(*Gospostvo, Herrschaft*, je *châris* BITI kot BITI, tiho dostojanstvo blage zveze, ki ji nikoli ni treba skrepeneti v potrebovanje moči.)

55

»Gospodovanje, *Herrschaft*« tako postane popolnoma neprimerna beseda. Zato je napotena v bistveno področje moči.

24. Moč³⁵

Bistvo moči se kot mahinacija razvije v to, kar je brezpogojno.

Prevladanje moči.

Mahinacija je bistvovanje v svoji resnici neutemeljene biti.

In zato je bistvovanje moči skrajnost metafizike, in tu se skriva odločitev, ali bo bit sama kot BIT resnično postala to bistveno drugo [od] vse moči.

Boriti se *proti* moči, pomeni, postaviti se pod njo in pod njeno bistvo, kar spet nujno zahteva spretnosti na poteh moči in sredstva (*mechané*) v izvornem smislu. Kjer se moč kot taka ne kaže novoveško.

³⁵ *Die Überwindung der Metaphysik. V: Metaphysik und Nihilismus, Skupna izdaja, 67. zvezek.*

Moč v bistvu premaga le to, kar moči ne potrebuje. Le bit sama, ko se jemlje nazaj v bistvo, dovoli, da se bivajočemu vdre, bivajočemu, ki se v nepoznani pozabi biti povzpne do gospodovanja.

Šele ko moč sune v nič, ko si več ne more »narediti« nasprotništva, se zlomi v sebi in v svojem bistvu.

Ko se bivajoče ne more več sklicevati na svojo uporabo in ohranjanje, da bi »opravičilo« bit, ko njeno bistvo poniža [hinabzerren] v sredstvo.

25. Moč in rasa

Misel rase želi povedati, da računanje z raso izvira iz izkustva biti kot subjektivitete in da ni kak »politikum«.

Vzgajanje rase je pot samouveljavljanja za gospodovanje. Tej misli se bliža razlaganje biti kot »življenja« tj. kot »dinamike«.

56

Negovanje rase je ukrep po meri moči. Zato ga lahko bodisi potrdimo [eingeschaltet] bodisi zavrnemo. V vsakem rokovanju in oznanjanju je odvisen od vsakokratnega položaja gospodovanja in moči. Nikakor ni »ideal« na sebi, kajti potem bi to moralo privedi do odpovedi zahtevam moči in priganjati, da obvelja vsaka »biološka« pogojenost.

Zato je, strogo gledano, v vsak rasni nauk že vključena misel rasne *prednosti*. Prednost se utemeljuje različno, vedno pa na onem, kar je »rasa« dosegla, ta dosežek pa je podrejen merilom »kulture« in podobnega. Vendar kako, če je ta, in sicer z ozkega gledišča rasnega mišljenja, računana le kot rasni produkt sploh (krog subjektivitete.)

Tu pride na dan krog subjektivite, ki pozablja samega sebe, vsebuje pa nemetafizično določitev jaza in tudi celotnega človeškega bistva v svoji navezi do bivajočega in do sebe samega.

Metafizični temelj rasnega mišljenja ni biologizem, temveč subjektiviteta vse biti bivajočega, ki jo moramo misliti metafizično (dalekosežnost prevladanja bistva metafizike in še zlasti novoveške metafizike.)

(Pregrobo mišljenje vseh ovržb biologizma: zato zaman.)

26. Moč

S tem ko določa vso bit bivajočega, odreče človeškosti vsako možnost, da bi prišla do same sebe, sploh pa da bi samobit, *Selbstsein*, izkusila kot možni temelj resnice.

Moč ne prenese nobenih poravnjav. Vse postavlja na ali-ali obstoja ali ne-obstoja, tudi tam, kjer na videz – zaradi bolj dalekosežnih preračunavanj – kaj obstoječega ta čas še pusti pri miru. Moč cilja na skrajni ali-ali tako, da zgolj zaradi razlogov moči skriva moč, da njeno bistvo terja boj na »življenje in smrt« in žene k njemu. Eden mora uničiti drugega. S tem pa se sam oropa možnosti, da bi ga »pripoznala« druga človečnost, ki bi bila še po meri lastne višine moči. Ker se ta možnost izjalovi, tudi zmagovalec ne more najti nobenega priznanja, sam se poniža v golo navzočnost tega, kar zgolj učinkuje. Vsaka možnost resnice je uničena.

Bistvo moči kot mahinacije izniči možnost resnice bivajočega. Mahinacija je konec metafizike.^c

57

Bistveno določilo moči

Način in pogled, po katerih tu določamo bistvo moči, sta izvzeta iz ožine historičnega in političnega načina gledanja. To določujoče prihaja edinole iz bitnozgodovinskega mišljenja. S tem smo povedali: postavitev vprašanja ne gre iz »moči« kot »pojava«, na katerega tu in tam zadenemo, da bi nato zamejili njeno bistvo. Prej prihaja mišljenje iz zgodovine izpraševanja biti in v tej zgodovini izkuša, da in kako bit postane dejanskost, sebe predstavljajoče učinkovanje (subjektiviteta), vedoča volja in nazadnje »volja do moči«. Voljo do moči moramo tako misliti kot dovršitev (metafizične) resnice o bivajočem in tako kot bit. Le potem je mogoče razpoznati, kako je v njej mišljeno bistvo moči kot bit. Toda že to dojemanje moči kot biti mora bitnozgodovinsko misliti naprej [vordenken], v prevladanje metafizike. Šele iz metafizike se bistvo moči osvetli tako, da je to bistvo izvzeto iz okrožja omejevanja na okrožje bivajočega.

^c Moč in svetovni nazor; svetovni nazor in dovršitev metafizike.

To naprejšnje mišljenje [Vordenken] – v dovršitev resnice bivajočega – spozna bistvo mahinacije iz prevladanja te resnice. Ta pa ima po svoje še skrito bistvovanje v temeljni potezi biti, po kateri je bivajoče prepuščeno v zapuščenost biti in predano na videz edinemu rangi bivajočega nad vsako bitjo.

Stopnje bitnozgodovinskega mišljenja, ki v bistvu poskuša misliti bit in v lastni zgodovini izprašuje bistvo moči in v njem ostaja edinole izprašljivo, lahko nakažemo v tem zaporedju:

Bit kot dejanskost.

Dejanskost kot subjektiviteta.

Subjektiviteta kot volja do moči.

Volja do moči kot bit.

Bit kot moč.

Moč kot mahinacija.

Mahinacija kot spuščanje bivajočega na samega sebe.

Spuščanje bivajočega in opustoševanje.

Kolikor mišljenje na videz samovoljno začenja pri določitvi biti kot dejanskosti, smemo spomniti na to, da je zgodovino biti mogoče predstaviti v zgodovini pojma »eksistence«. Znotraj nje je mogoče priti do vednosti, koliko dejanskost kot *actualitas* zavrne *enérgeia* in s tem prvozačetno zgodovino biti. Zakaj pa se je bit morala razširiti v bistvo moči? Smemo tu spraševati o kakem >zakaj<? Je to prava drža do določujočega?

* * *

Da bi torej lahko mislil moč kot bit, se mora misleči že pred tem odpovedati temu, da bi hotel prepoznati kateri koli »pojav« in si po tem spoznanju pripraviti stališče do »moči«. Misleči mora ostati v mišljenju, tj. ob odpovedovanju pojasnilom bivajočega z bivajočim vzdrževati ta odnos, tj. v BITI bivajoče dolo-

čilo. Edinole tedaj je dana možnost bistvenega najdenja v odnosu do bistva moči. Drugače pa ostaja le v računanju na deklariranje moči in venomer prihaja le do obsojanja moči, ali do povečevanja moči, ali do nezainteresiranega znajdevanja z njo kot neizogibnim.

To rezoniranje o moči nikoli ne dospe v okrožje bistva in nikoli ne more slutiti, da v bistvovanju moči nastopa zgodovina biti in »edinole« ta zgodovina.

Bistvovanje moči se dovrši v tem, da moč postane absolutno samo-opustoševanje, s tem obvladanje izsili tako daleč, da v popolni praznini nezaprečenega vladanja [Machten] v svojem bistvenem področju spodkoplje vsako možnost začetka. Ta najvišji razvoj bistva moči se nikakor ne pojavi v podobi kakega še drugače znanega opustoševanja in izkoreninjevanja, temveč v videzu njunega nasprotja. Historično ugotovljivi znamenji bistvene dovršitve moči sta »planetarizem« in »idiotizem«. »Planetarnost, *das Planetarische*« meni odnos oblastnega bistva do celote zemlje, in to tako, da ta odnos ni rezultat razširjenja, temveč pričetek nenavadne vladavine zemlji. »Idiotskost, *Idiotische*« (*idion*) meni prednost tega, v samem sebi odvisnega, ki se sprva izoblikuje kot subjektiviteta.³⁶

59

Ker [je] moč bistveno sovražstvo do vsega začetnega, ki se je v sebi ponovno naravnalo na obračanje k začetku, se moč zoperstavlja vsemu dostojanstvu. Sicer >se< imenuje moč in dostojanstvo skupaj in tam, kjer je moč predstavljena kot imetje in atribut [Ausstattung] kakega bivajočega, se zdi, da k moči kot gospodovanju spada veličastje, *Herrlichkeit*, in k temu dostojanstvo (*majestas*). Tu povsod izkušamo nerazvite predstopnje moči znotraj bivajočega, ki jih ima bit bivajočega v učinkovitosti narejanja [Machens].

Če mislimo v bistvo, ostaja dostojanstvo moči tako odločilno tuje, da ga ne smemo postaviti niti kot njeno nasprotje, pri čemer obema prirečemo še istost bistvenega okrožja.

Dostojanstvo je čisto v notrino začetja zadržujoče se, iz nje daljno, v začetje vračajoče se in temu obratu zaobrnjeno razkrivanje skrivanja.

³⁶ »Das 'Idiotische' (*idion*) meint den Vorrang des In-sich-selbst-süchtigen, das sich zunächst als Subjektivität ausprägt.«

Dostojanstva začetnega ne doseže nobena moč, zanj tudi ne moremo vedeti iz nobene moči.

Moč »potrebuje« moč (nasilje)

To »potrebovanje« je dvosmiselno. Moč potrebuje moč kot sredstvo, da je moč. Ko moč uporablja samo sebe in se mora porabiti, moč postane nasilje, *Gewalt*. Toda nasilje ni nujno in vsakič nasilno dejanje, vendar je vedno neko izsiljenje. Nasilje, ki v svojem prisiljevanju ni razvezano nasilje, ki se ne izrodi v slepo suvanje in zapiranje, je prav tako nasilje in tako nič drugega kakor ukročeno ali zastrto prisiljenje v nesvobodo, ki ga moč potrebuje in uporablja.

Moč vseeno potrebuje moč (izvajanja moči, ki porablja moč) ne kot kako sredstvo, temveč »rabi« samo sebe (sebe potrebuje) kot cilj. Kajti moč je tista, ki se mora uveljaviti in spraviti »do oblasti«. In to premaganje same sebe je njej lastno preobilje [Überfluß] praznine, ki ji je lastna. Tako je sama sebi odvečna [überflüssig] in vedno potrebuje samo sebe kot sredstvo.

60

V tem, da je moč bistveno obenem cilj in namen in sredstvo in posredovanje, moč zanikuje bistveni sestoj tega, kar sploh spada k vzpostavljajočemu proizvodnjanju in napravljenosti. V tem izkazuje svojo temeljno potezo, da tvori bistvo delujočnosti kot dejanskosti.

Vsako izvajanje moči, v katerem ne uporabljamo le enega »nasilja« kot razpoložljive »učinkovine«, bivajoče šele prestavlja v okrožje moči in ga določa v njegovem karakterju moči. To se godi tudi takrat, ko je bivajoče nasilno podvrženo in ponižano, ko je »onemočeno« [ko mu je moč odvzeta].

Vsaka zahteva po moči in način uveljavljanja te zahteve po moči ravno zato, ker iz nje izhajata lastni bitni način in s tem osluplost in zaprepačenost, s tem ogrozi oslabitev moči same, potrebuje kak izgovor, prek katerega ostaja zastrto bistveno nasilno bistvo moči. Tega zakritja oblastnega bstva moči, ki ga »moralično« radi obsojamo kot »laž«, moralično ni mogoče dojeti. Spada namreč v bistvovanje biti. Ker pa >se< moč venomer gleda le iz bivajočega in kot kako bivajoče in kot vdor bivajočega v sicer zagotovljeno in navajeno bivajoče, se tudi vse sojenje o moči rešuje z obsojanjem izvajanja moči in z zgroženostjo nad močjo.

Razvoj moči in izvajanje moči na temelju novoveške metafizike oskrbujeta novoveško človečnost z »ideali«. Enkrat kot »najvišje cilje« zarisuje »socialno pravičnost«, drugič »napredek kulture«, nato rešitev zahodne »kulture«, potem novi »svetovni red«, zdaj spet kak politični sistem kot »najvišji cilj« – vse to ni večja ali manjša, spretnjša ali nespretnjša zlaganost, ki izvira iz drugače kalnih virov človeškega ravnanja, temveč nepokrivanje tega, kar >se< pravi in kar >se< »pravzaprav misli« – to terja bistvo opolnomočenja moči od vsakega, ki poseduje moč. Ti [ki posedujejo moč] morajo plačati tribut, ki prekorači vse druge »žrtve«. Plačati ga morajo pogosto, s tem ko morajo storiti še vse drugo in niti ne vedo, pod kakšno obveznostjo [dajanja] tributov so.

Moč in nasilje

Nasilnost (brutalnost) odlikuje nenavadna preprostost. Njen postopek ob vsaki priložnosti in v vsakem oziru cilja na brezpogono izničenje z brezpogojno delujočimi sredstvi.

Takoj ko namreč dve moči, enako sposobni brutalnosti, trčita druga ob drugo, se pokaže, da se njuni metodi ne razlikujeta v nobenem oziru, ker tu ni ničesar, v čemer bi se sploh lahko razlikovali. Zato se tu tudi stopnjuje možnost, da z ustreznimi sredstvi na mah odgovorimo na postopek nasprotnika.

61

Prek vsega tega, tj. prek sposobnosti za brutalnost, spuščeno v brezpogojnost, postanejo bodoči spopadi popolnoma »preprosti«; dosežejo brezpogojno ostrino, ki ima potem le še en izhod, in ta vodi nazaj k njej sami. Izničenje postane samo-smoter.

Moč in zločin

Ker moč postane kot bistvo biti zgodovinska, sta prepovedani vsa moralnost in pravičnost, in sicer brezpogojno. Moč ni ne moralna ne nemoralna, vlada [machtet] zunaj npravnosti, prava in npravi. Vse, kar se je na teh področjih izgradilo, ohranilo in zadržalo, kar tu terjajo in postavljajo kot merilo, moč sama brezpogojno razbije, in sicer razbije tako, da na mesto razbitega ne stopi nič drugega kot moč sama, ki pa se daje kot bit in tudi kot neoprijemljivi nič, zato pa mora razbitje vsega obstojnega in obstojnostnega kazati to skrajnost uničenja.

Zato spadajo v dobe, ki jih določa brezpogojno oblastno bistvo, véliki zločinci [Verbrecher]. Ne moremo jih soditi po npravno-pravnih merilih. To sicer lahko počnemo, vendar tako nikoli ne dosežemo njihove samolastne zločinskosti [Verbrechertum]. Tudi nobene kazni ni, ki bi bila dovolj velika, da bi take zločince obrzdali. Vsaka kazen bistveno zaostaja za njihovim zločinskim bistvom [Verbrecherwesen]. Tudi pekel in kaj podobnega je v bistvu premajhno proti temu, kar brezpogojni zločinci zlomijo [zu Bruch bringen].

Poglavitni planetarni zločinci so si v svojem bistvu popolnoma enaki, ko sledijo svojemu brezpogojnemu hlapčevanju brezpogojnemu opolnomočenju moči. Historično pogojene in kot ospredje razširjajoče se razlike služijo le za to, da bi zločinstvo odeli v kaj nenevarnega in da bi celo še to, kar so storili, pomanjšali kot »moralčno« nujno v »interesu« človeštva.

Poglavitne planetarne zločince najnovejšega časa, v katerem so ti šele postali možni in nujni, lahko preštejemo na prste ene roke.

62 *Bistvo moči in podjarmljanje*

V moči se »duh« skrajno in brezpogojno razvije v nezaprečeno nebistvo. »Duh« tu novoveško pomeni: védenje, ki ve za samo sebe, ki je dejanskost vsega učinkujočega.³⁷

Zato lahko le običajni razum obtiči v zunanosti zgolj »negativnega« in v bistvu moči spregleda bit samo.

Tako pride do tega, da »moč« tlačijo pod kdo ve katere »nosilce« in te delajo odgovorne za to, kar ti delajo »z« »močjo«, namesto da bi premislili, da so nosilci hlapci, ki jih nareja edinole moč.

Toda »hlapci«, ustrezno bistvenemu razvoju oblastnega bistva v ne-bistvo, niso nikakršni palčki, temveč »velikani«, namreč po načinu, kako se sploh – brez primerljive mere – *podvržejo* oblastnemu bistvu. Velikanskost zadeva odlo-

³⁷ »In der Macht kommt der 'Geist' zu seiner äußersten und unbedingten Entfaltung in das ungehemmte Unwesen. 'Geist' besagt hier neuzeitlich: das sich selbst wissende Wissen, das die Wirklichkeit alles Wirkenden ist.«

čenost za podvrženje oblastnemu bistvu, nezmožnosti védenja bistva in izvora nujnosti za taka razklenjenja.

»Demonija moči«

O njej radi govorijo tam, kjer menijo, da posedujejo še posebej »živo« predstavo o »dejanski« moči. V resnici pa je govoričenje najboljše spričevalo za ničnost vpogleda [Einsichtslosigkeit]. Govor o »demoniji moči« predpostavlja, da je moč »pravzaprav« in »seveda« upravičena in v določenih mejah nujna, zdaj pa bi jo bilo seveda treba »nravno« vezati in voditi. Najprej torej mislijo bistvo moči iz plitkega izenačenja z »nasiljem« kot prežetim z moralo in potem dopuščajo, da »demonija« nastane iz manka npravnega vodenja.

Nemoč te predstave o moči označuje tudi druge šolmoštrske sodbe zgodovinarjev o zgodovini.

Moč in resnica

63

Moč mora, kot bit, opolnomočiti neko odprtost, kar tu pomeni javnost, in tako sebi primerno bistvo »resnice« spraviti na oblast. Resnično je po novoveški usklajenosti [Gefüge] bistva moči toliko kot pravilno, in pravilno pomeni zagotavljajoče, zagotovljajoče zagotavljati opolnomočenje moči. Kar je temu opolnomočenju – ki vsakič ukazuje in ga vodi – »prav«, je resnično in je vedno le tolikšen čas resnično. Resnično pomeni toliko kot primerno opolnomočenju moči.³⁸

Ker pa je moč vselej brezpogojna, tudi njena resnica vselej ni pogojena in relativna. Za to resnico ni še česa drugega, se pravi, da bi lahko dovoljevala in terjala druge nazore sojenja. Ker ostaja to, kar še preostaja, vnaprej prepovedano, je resnica, ki pripada moči, »brezpogojna«. Zato mora tudi moč v

³⁸ »Macht muß als Sein eine Offenheit und d.h. hier Öffentlichkeit ermächtigen und so das ihr gemäße Wesen der »Wahrheit« zur Macht bringen. Wahr ist zufolge dem neuzeitlichen Gefüge des Machtwesens soviel wie richtig und richtig heißt sichernd gesichert-sicherstellend der Ermächtigung der Macht. Was dieser Ermächtigung je, von ihr selbst befohlen und gesteuert, gerecht wird, ist wahr und ist je nur insoweit und solange wahr. Wahr besagt soviel wie machtermächtigungs-gerecht.«

javnem sporočanju svojih resnic stalno »vztrajati pri temeljnem načelu brez-pogojne resnice.«

Kar moč ugotavlja, je vsakič brezpogojno pravilno glede na opaženo in za sporočanje izbrano dejstvo. Ni nikakršnega drugega ozira na druge reči, s katerega in znotraj katerega bi povedano moralo biti tudi pogojno pravilno. Vsa izrekanja moči so brezpogojno pravilna. Kjer so si zato zoperstavljene različne pozicije moči, pove vsaka zase svojo brezpogojno resnico. Nihče ne laže. In vendar lažejo vsi. Če natančneje premislimo: ker je vse vsakokrat v imenovanem smislu brezpogojno resnično, mora biti ta način močnostne resnice vsakokrat brezpogojno napačen. Še jasneje: resničen ali napačen v tem smislu, da je v *vsakem* oziru vedno nekaj določeno, ta »če-potem, *ob-oder*« je za moč bistven. »Resnično« je mirno lahko, in tudi mora biti, to, kar je napačno, kajti tudi napačno ni to, na čemer se utemeljuje resnica in po katerem bi sebe lahko ocenjevala in sodila. Resnično je pravzaprav le to, kar je po meri moči. Če tu govorimo o kaki koristi, nas to zlahka zavede; saj tudi ne gre za kaj koristnega za kdo ve kateri namen. Veljavo ima le opolnomočenje [Ermächtigung] moči, in resnično ni resnično kot koristno, temveč kot v sebi močnostno.³⁹

64

Lahko se moralčno zgražamo nad tako vrsto resnice, vendar moramo vedeti, da ta odgovor moči ne ustreza. Tudi povratek v moralno nikdar ne zmore bitnozgodovinsko utemeljiti tega bistva resnice, ki ga je vrh vsega spoznal Nietzsche, in pripravljati njegovo prevlado. S pomočjo morale se lahko le izogibamo, tj. izključujemo samega sebe iz zgodovine, ki iz spuščanja oblastnega bistva prehaja v mahinacijo.

Tu se klavrnost krščanstva pokaže najjasneje: med brezpogojnimi pozicijami moči binglja sem ter tja, po potrebi nudi svoje usluge zdaj eni, zdaj drugi strani.

Tu tudi spoznamo, da na področju izginevajočega krščanstva nikoli ne more pasti odločitev o božjosti bogov. Ni je mogoče niti zaslutiti.

³⁹ »Hier von einem Nutzen zu reden, führt leicht irre; da es ja auch nicht auf ein Nützliches für irgendwen und irgendeinen Zweck ankommt. Es gilt die Ermächtigung der Macht, und das Wahre ist wahr nicht als Nützliches, sondern als in sich mächtiges.«

Moč in niveliziranje

»Moč« zapeljuje k mnenju, da njeno bistvo poide v pre-moči [Vormacht] in gospodovanju in s tem tudi v podjarmljanju in celo zatiranju. Potemtakem moč prinaša s seboj neenakost. To tudi drži, dokler gledamo le na bivajoče, ki ga določa moč. Če pa pomislimo na bistvo moči same, tj. če ga razumemo kot bit, potem se kmalu pokaže, da k moči spada bistveno izenačevanje [Gleichmachung], in to v brezpogojnem smislu. Vsaka moč opolnomoči za taisto, namreč za povečevanje moči, ki kot obvladovanje zadeva njeno lastno bistvo in ne pomeni podjarmljanja bivajočega. Pomnoževanje moči potrebuje, že zaradi svoje gotovosti, kar največjo enoformnost »principa«, tako da ta enoformnost oblastnega bistva vključuje enakooblikovanost moči, izsiljenje enakosti vsega širjenja moči. Zato tudi pride do tega, da se nasprotovanja – kjerkoli se boji moči čisto in čisteje izvršujejo, pri čemer čistost pomeni brezobzirnost spuščanja [Loslassung] oblastnega bistva – medsebojno spravijo v popolno enakost.

*Moč in ubornost***65**

Običajna predstava posedovanje moči povezuje z razvojem pompa [Gepränge] in razkazovanja. Tu smo trčili ob nekaj bistvenega v zvezi z načinom, kako se mora moč držati v javnosti, saj si s pompom ustvari gledalce in te, ki se udeležujejo slavij, ki so tako prestavljeni v mnenje (z močjo, ustrezajoč moči), da so sami deležni moči in so njeni so-nosilci; vloga, ki jo »narod« sme igrati v javnosti pompa in posedovanja moči.

Znotraj zgodbe razvoja brezpogojnega oblastnega bistva je zato »socializem« nujen, enako nujno pa nikoli ne more biti goli »socializem« za sebe, temveč je vedno neki ... socializem. Kar mu vnaprej vklaplja samolastni temelj moči, se lahko navzame različnih načinov igre in to, kar je moči ustrezno, tudi ni odločilno nasploh. Obvelja le ena oblika narodnega reda, ki zagotavlja brez-pogojno obladovanje. Ta prežetost z močjo [Durchmachtung] edinega javnega nosilca volje, danega naroda, je že vnaprejšnje in brezpogojno odvzetje moči [Entmachtung]. K njej spada, da ravna brez pompa, brez mnogovrstnosti prezentacije, brez zazankanja v gole uredbe zaradi kar največje ubornosti. K posedovanju moči in njegovemu razkazovanju spadata pomp in hrup, k oblastnemu bistvu in njegovemu zagotavljanju spada največja ubornost. Ta ubor-

nost potrebuje obsežno [weitgehenden] površnost mišljenja. Najbolje ji služi brezmiselje. Ubornost shaja brez »kulture«. Zato v odločitvah o moči, tj. v planetarnem posedovanju moči, nikoli nista odločilni globina in veličina »kulture« in »izobrazbe« in zgodovinske znanosti in podobnega, temveč odločnost za ubornost najpreprostejših pravil igre, po katerih so sredstva moči brezobzirno pograna v igro.

Ubornosti razvoja oblastnega bistva ustreza niveliranje, ki moči pripada. V njegovi ubornosti ima moč temelj svoje bistvene čvrstosti.

Vse to spravi na plan brezpogojno praznino, ki domuje v bistvu moči same kot v skrajnem spuščanju biti v nebistvo bivajočnosti.

Ta praznina ni nič, temveč brezobzirnost moči celo proti sami sebi, saj vedeno nekaj velja le obvladovanje. Ta brezobzirnost in praznina v javnosti potem vzbudita vtis, da to, kar izvršujejo imetniki moči, pravzaprav zmore vsak, da njej ne pripada nič drugega razen najvišjega hlapčevstva v izvrševanju oblastnega bistva. To je redko; gre za redkost, ki ustreza temu, da je tudi moč temeljno bistvovanje [Grundwesen], temeljno bistvovanje biti in to ostaja prek edinstvenosti v lastnem.

»Moč« in »sistem«

Zdravi pameti najprej pade v oči, da moč deluje in postopa po nekem »sistemu«.

V tem mnenju, ki ga sama moč podtakne [zuspielen] vsakdanjemu mnenju o sebi, tiči temeljna zmota. Moč je v svojem bistvu brezsystemska, ravno to ji zagotavlja mogočnost, da v vsakem času ostaja gotova svojega obvladovanja [Übermachtigung]. Kar pa, nasprotno, v sebi brezsystemska moč terja zase, je možnost totalne organizacije, ki se bivajočemu nikoli ne zaveže in mu že vnaprej odreče vsako zahtevo po zavezujočnosti. To, kar je za oblastno bistvo utečeno, je nevezanost na bivajoče in na način vsakokratnega presojanja in vrednotenja. Vsakdanje menjenje to občuti spet kot nekaj potujujočega in ga poskuša razvrednotiti kot »nenačelnost«.

Moč in javnost

Moč potrebuje javnost, vendar z namero, da jo popolnoma zmede in da spodkoplje možnost ustvarjanja mnenja. Posledica te zmede je popolna brezbržnost do vsega. Največji uspehi ne vžgejo več in dražijo edinole prazno radovednost po naslednjih uspehih, ki so jim že vnaprej prisodili nebitvenost.

Zdi se, da taka brezbržnost ogroža moč in njeno sposobnost učinkovanja. V resnici pa postane moč še mogočnejša, saj brezpogojna brezbržnost omogoča dopuščanje vsega. Vsekakor tako v bistvu moči same in prek njega zori njeno protibistvo, ob katerem se edinole razbije: brezpogojno neupiranje. To povzroči, da moč nenadoma vlada v svojo lastno praznino in se prevaga v nič.⁴⁰

Neobičajnost in nespregledanost

V časih brezmejnega načrtovanja, ki jim zadostujejo le brezobzirni ukrepi, je preračunljivost vsega bivajočega bivajočemu pripisana kot temeljni karakter njegove napravljenosti. Vendar to pripisovanje nikakor ni kaka »subjektivizacija« »objektivnega«, ker subjektiviteta, to, da človek sebe dojema in uveljavlja kot *subjectum*, že odgovarja bistvovanju biti v smislu naredljivosti, in to tako, da je sprva kot *pred-met* [Gegen-stand] pred-stavljanja utemeljena na temelju, ki je za metafiziko nezadosten.

67

Kjer je preračunljivost postala znamenje bivajočega, je pravilo nespregledanost. Kajti vsa preračunavanja pokornih [dienstbaren] načrtovanj prodirajo v puščo, ki je sama ne obvladujejo, ampak jo stalno izrabljajo in izrabijo; neobvladljiva prek samih sebe morajo trčiti drugo na drugega in preriniti naprej to, kar nikoli ne moremo načrtovati. Toda nespregledano je vedno le nebitstvo neobičajnega v podobi izjeme in odstopanja, ki nas presenetita.

Nujnostno

1. Neizogibno – nezaobidljivo – nespremenljivo – kar moramo prevzeti; čemur bodisi *podležemo*, s tem ko človeka razdrobi, ali čemur *podležemo*, s tem ko se

⁴⁰ »Sie bewirkt, daß die Macht plötzlich in ihre eigene Leere hineinmachtet und sich in das Nichts übermächtigt.«

mu zoper-stavimo – brez ozira nase in brez obeta spremembe. Zoperstavljanje ni prestajanje, ampak obstoj tega, kar [nas] stre.

Tu [je] torej bistveno: kako jemljemo sami sebe. S tem da nekaj v tem smislu *pripoznamo* kot »nujno«, je dosežena le ena pozicija, ker smo postavljeni v položaj, da se odločimo ali pa da se ne odločimo.

Tu je prostor za goli *heroizem*, ki zgolj potrjuje neizogibnost, vendar ne zmore ničesar več. To lahko pomeni zelo veliko v primerjavi s klavrnostjo poskusov izmikanja in utišanja ter nemočjo popačevanja in kratkih »pesimizmov« in »optimizmov«.

Nujnostno v označenem smislu ne dopušča nobene možnosti več, pri čemer je to, kar je mogoče, zaokroženo in preračunano v okrožju dozdajšnjega, vladajočega bivajočega.

Toda to nujnostno ne odloča o tem, ravno ne more odločiti, ali samo ni že poslednja možnost dosedanjega in s tem sploh ne nujnega, ki pride, temveč opravi zgolj svoj mimohod in minevanje. Kajti nekaj bistveno drugega je

68

2. nujnostno v smislu prihoda, ki ga ne moremo utemeljiti, kar najčistejša odprtost najpreprostejših odločitev doprinaša v sebi, ne neizogibno, temveč zavezujoč do [in] pripravljenosti za prihod.

Za nujnostno, ki ga mislimo kot prvo, je nuja le breizhodnost; in nujnostno take vrste te nuje ne preobrne, ampak sili in prisiljuje vanjo.

Za nujnostno, ki je menjeno drugače, je nuja, da se ne godi nobena odprtost neodločno-odločilnega prehoda; in nujnostno take vrste suva v jasnino brez-nujnosti in obrača, tj. preobraža, nujo na način prostega postavljenja na prosto mesto bistvene odločitve.

Bitnozgodovinsko mišljenje

je prigodeno iz same BITI, ki bistvuje v čistem prihodu. Ta pa svojega ravnanja ne dela za utrpevanje ali golo ogledovanje. Pri-lastitev terja najvišje izvrševanje: skok, vprašujoči, v jasnino brezdanjosti. Izprašujemo pa bistvo resnice.

In kolikor je dogodje odločitve o tem bistvu začetna zgodovina, ostaja mišljenje temeljno zgodovinsko. Zato mora iz prvega začetja prek konca dovršitve metafizike prestopiti v drugo začetje, dopustiti mora, da ga nosi nedojemljiva moč nošenja tistih besed, katerih nosilcev nam sploh ni treba poznati. Tako mišljenje mora misliti približno dvesto let naprej, da se na ujasnjemem mestu odločitve med resnico BITI in prednostjo bivajočega, ki je postala pušča, zbude prvi Nemci. Dolgo bo manjkala neposredna sled, ki upotuje poti v preprosto sosedstvo redkih trenutkov zgodovine BITI.

Kot zatočišče in izhod ni treba premisliti le preteklega (zgolj bivajočega), ne večnega (zgolj bivajočega) – le BIT mora mišljenje izprašati kot to, kar je kot neodločeno polno odločitev.⁴¹

Mišljenje – kot izpraševanje resnice BITI – mora upovedujoč prodreti v okrožje prihajajoče začetne odločitve, ker zadene edinole na sled dogodja.

Zato mišljenje mora skozi pozabo biti. Pred tem pa jo je najprej treba izkusiti; za to pa spet moramo pretresti pozabo biti. Povod tega pretresa [Erschütterung] [je] jasnina neobičajnega. Oznanilo neobičajnega v nenavadnem.

69

Nenavadno kot motnja običajnega.

Običajno in navajeno.

Navada.

*Neobičajno v smislu bivajočega presenetljivega in bizarnega.*⁴²

Neobičajno v smislu davno bistvujoče BITI, ki ne potrebuje nobenih sredstev.

Bitnozgodovinsko mišljenje ne prinaša niti rešitve ugank niti ne ustvarja pomirjenj v stiskah. Je v-stojnost v bistvu resnice. Kaj še bolj bistvenega naj bi od mišljenja zahtevali?

⁴¹ »Weder Vergangenes (nur Seiendes) noch Ewiges (nur Seiendes) ist zu bedenken als Zuflucht und Ausweg – nur das Seyn muß das Denken erfragen als das unentschiedene Entscheidungsvolle.«

⁴² »Das Ungewöhnliche im Sinne des seienden Überraschenden und Ausgefallenen.«

Brnozgodovinsko mišljenje je stalno *začetno* mišljenje, nikoli se ne izgubi v kakšni historiji poteka mnenj in naukov.

V vsakem skoku je izskočila sled začetne zgodovine, ki nosi to, kar ji je podobno, kar pomeni, da je izskočila v začetje, [tisto] drugo [začetje], ki je zdaj kot začetje BITI sam iznos, bistvovanje resnice BITI.

Brnozgodovinsko mišljenje se uskladi v [vse] brez-oblično, ni mu dovoljena nobena opora v prispodobi in pojasnjujoči reči – pusta in drzna je njegova beseda.

Kajti v lastništvu BITI je treba utemeljiti sluteči rod.⁴³

Uglašena od BITI mora misleča beseda zamolčati svoj glas.

Začetno mišljenje začetja ne le da ne začenja, v začetju tudi ostaja in venomer napotuje vanj. *Uspelost* te napotive je vse, učen o oblikovanje [Auswalzen] v vhodne predstave pa njena največja nevarnost.

70

Brnozgodovinsko mišljenje je večstезno [vielspurige] mišljenje; ni niti predstavljanje niti večstopenjski način mišljenja v smislu »dialektike«, ki zlahka služi kot sredstvo napačnega tolmačenja večstезnega mišljenja in [dialektika] je od njega vseeno bolj oddaljena kot začetno *noein* od *phýsis*.

Mišljenje iz-prašuje raznotere sledi BITI, ki kot pri-lastitev preprosto bistvuje v raznovrstje iznosa.

Vsaka sled BITI napotuje v zasledovanje druge [sledí BITI], vendar jih nikjer in nikdar ni mogoče misliti hkrati, tj. nikoli ni pred-stavljanje in ogledovanje, temveč v-stojna pripravljenost za pot v brezdanjost.

⁴³ »In jedem Sprung ist die Spur der anfänglichen Geschichte ersprungen, die in ihresgleichen und d. h. in den Anfang, den anderen, trägt, der als Anfang des Seyns jetzt der *Austrag* selbst, die *Wesung* der Wahrheit des Seyns ist. // Das seynsgeschichtliche Denken fügt sich in das Gestalt-lose, ihm ist kein Anhalt gewährt am 'Bild' und am erläuternden Ding – kahl und kühl ist sein Wort. // Denn zu gründen gilt es im Eigentum des Seyns ein ahnendes Geschlecht.«

Bistvo filozofije

in vsakokratna zgodovina mišljenja v smislu zgodovinske utemeljitve, ki jo je prevzelo, nikoli ne pusti, da razglašamo »osebnost« »filozofa«; še manj je to, v nasprotju z mišljenim misleca, prav to, kar pravzaprav ostane. Le historični biologizem lahko, razširjen v metafizično (»subjektiviteta« človeka), razširja taka zmotna mnenja. Da je bil Nietzsche žrtev te »tendence« in da jo je naredil »moderno«, nas ne sme čuditi.

Nasprotno pa je lahko posredno obnašanje misleca, da napotilu da držo, ki po svoje kaže način, kako je sploh določen in ubran odnos do bivajočega. V tem se odstira, kako bistvuje bivajoče kot tako – katera resnica je, ali utemeljeno je ali pa ni resnice BITI.

Tako je *Heraklit* zmoget upovedati opozorilo o bistvenem začetnega mišljenja, tj. zgodovine BITI; če predpostavimo, da ga ne »beremo« in razumemo niti »biografsko« niti »historično«, temveč da ga skusimo *zgodovinsko*:

*anachorésas de eis tò hieròn tes Artémidos metà tòn paídou estragálidzein peirostánton d' autòn tòn Ephesiów 'ti, ô kákistoi, thaumázete; eipen'é ou kreitton touto poien è meth' hymôn politeúesthai; 'kai télos misanthropésas kai hekpatésas en tois oresi dieitato [...]*⁴⁴

71

Človek in biti-tu

Človek: umna žival.

⁴⁴ *Prim.* Hermann Diels, *Die Fragmente der Vorsokratiker*. Izd. Walter Kranz. Prvi zvezek, 5. naklada, Berlin, 1934, 22 A 1, str. 149 (Diog. IX 3). Heidegger je na predavanjih poletnega semestra v letu 1934, fragment prevedel takole (prim.: *Heraklit*, 1. Der Anfang des abendländischen Denkens. 2. Logik. Heraklits Lehre vom Logos, izd. M. S. Frings, *Skupna izdaja*, 55. zvezek, Frankfurt am Main 3/1994, str. 10: »Er aber hatte sich in das Heiligtum der Artemis zurückgezogen, um da mit den Kindern das Knochenspiel zu spielen; hier standen nun die Ephesies um ihn herum, und er sagte zu ihnen: ›Was, ihr Schufte, bestaunt ihr da? Oder ist es nicht besser, dies zu tun als mit euch zusammen um die *pólis* sich zu bemühen?‹« »Umaknil se je v Artemidino svetišče, da bi se igral z otroci. Zdaj so stali okoli njega Efezijski in rekli jim je: 'Kaj zijate, podleži! Ali ni bolje, da se igram, kot da se z vami trudim za *polis*?'« Sledi še izdajateljjev prevod zadnje navedene vrstice: »Und endlich verschmähete er die Menschen, verließ den gemeinen Weg und lebte im Gebirge [...].« »In končno zasovražil ljudi, zapustil skupno pot in živel v gorah...«

Um: *bodisi* nosi živalskost ali pa žene, spodbuja, ali zavira »življenje«, *ali* pa živalskost vodi in usmerja, čeprav [je] vanjo vgrajen. »Vrednote«, »cilje« priznava, a človeško; »vsebine«, ki tako ali drugače izpolnjujejo formalnost in samolastno funkcioniranje »življenja«.

Življenjske funkcije so to, kar je obstojno, vse drugo je rezultat in vsakokratna izpolnitev.

Povsod človek – brezsveten in nezemeljski – ne da bi pripadnost bivajočemu kot takemu kdaj utemeljevala njegovo bistvo, in to tako, da so »življenje« – telo in duša – so-pogoji izvrševanja in poteka, vzdrževanja in opuščanja njegovega bistva.⁴⁵

To pripadnost bivajočemu je treba povzdigniti v to, kar je odločilno, kolikor postane odločilna resnica biti in kolikor naj bi se dogodilo utemeljevanje te resnice kot *tu-biti*.

Potem: bistvena preobrazba človeka.

Mogoča le po najskrajnejših in najdaljših pretresih.

Prevedel Aleš Košar

⁴⁵ »Überall der Mensch – weltlos und unirdisch –, ohne daß je die Zugehörigkeit zum Seienden als solchem sein Wesen begründete, so zwar, daß das 'Leben' – Leib und Seele – Mitbedingungen des Vollzugs und Verlaufs, des Aushaltens und Abbrechens seines Wesens sind.«